

ateizam i mentalno zdravlje

Dve stvari iz psihologije nisam naučio u školi, i niodkoga: — Sta da radim kad svojim telom i dušom, u košmarnom snu osetim da moje biće leti kroz prostor?

I drugo: šta će me spreći da ne poludim?

Ovaj dogadjaj me podseća na onu zgodu sa časova verouaake. Jer ni tamо nisu naučili dveru u praktičnu transcendentnu svrhu i kad užasnuti shvatim da ču se od ovog sveta morati rastaviti bez izgleda na dalje ovojlikovo i čovekoliko postojanje i čežnje.

I drugo: Kako je moguće da opština sila dezorganizacije i uništavanja u svetu ne bude primarna determinanta svih postupaka makar i najboljem gospodina boga?

ZAŠTO JE BOG INFERIORNI OD COVEKA

Na ovo pitanje vrlo brzo sam dobjao odgovore. Vrlo brzo sam saznao da uopšte nije moguće da opština sila dezorganizacije i uništavanja u svetu ne bude primarna determinanta svih postupaka makar i najboljem gospodina boga. Najbolji gospodin bog koga smo imali prilike moja generacija i ja da upoznamo, poštujem i veličamo, sve svoje čudovitne božanske postupke, sve svoje čudovite teističke rigorozne i mističke licemernice, obrazlagao je po stojanjem pretečih sila dezorganizacije i uništavalačkog regresa u svetu. On je zastupao glave agresivite, branio crni cinizam i mizantropsku ofanzivnost, govorio i reč uvek da je sve to njegova dezafanživa pred tamnim silama regresa.

Evo primera: uime spasenja duša, pozivani su gradjani u crkvu da se pokrste, a kad bi u bogomolju ušli, onde ih je čekala smrt. Taj dogadjaj iz istorije meni savremene, dogadjaj koji se odigrao u znaku najboljeg g. boga, ostaje kao crni omen naše ere, ere de f a n z i v n e t e o logije „okruženja“.

Kako je crkva, koja bar u našem veku počiva na ideji dobrog sreća, mogla da doživi takvu zloupotrebu jedne uživine humanističke ideje? I kako je moguće da jedna humanistička ideja doživi radikalnu transformaciju i da se pretvori u svoju negaciju?

Izgleda da su te stvari moguće ne zato što svaka ideja koju apsolutiviziramo prelazi u svoju suprotnost, „idealna“ kula ideja zidala se tamo negde 1933. godine u svetu, tako da je ona stara nemačka zamisao o evoluciji apsolutne ideje u praksi dobila svoju korekciju. Pojam realizovane apsolutne ideje u praksi se obelodanio, kao „rodjenje negativne ideje“.

Meni je u razgovoru jedan mlađi rekao da bez fanatizma* nema progresa. Ja sam se, leba mi, stresao od užasa, jer sam već video u mislima kako taj dečak vodi, u času krize, nekakve još nestabilizovane duhove da bacaju možda Heineove, možda nečije druge, ali svejedno — knjige, u vatru. Video sam ih kako sa cependicama u rukama jure ljudi koji im nisu slični, neke koji neće da jedu svinjetinu, ili neće da skupljaju marke, ili ne puše, ili su pegavi... jer, kad sam ja bio dete, makoliko to zvučalo solipsistički, uverio sam se strašno da fanatici koji počnu sa željom da u delo sproveđu apsolutnu ideju, završe vrlo brzo time što krenu da unište sve one koji im nisu idenični.

Fanatici tražeći svoj personalni, ljudski identitet, lenji duhom i prestrašeni od napora koje ljudskost svakom čoveku postavlja u zadaču, vrlo rado jurnu da traže

od svih ljudi da im budu identični. Fanatik traži od drugih da se odreknu svog identiteta, pa se na taj način oslobođa naporne obaveze da sam nadje svoj identitet. Umesto ispostvi, koja će ga kroz maglu sopstvene organske neopredmetljivo dovesti onotološkom opredeljenju, fanatik traži (u umetnosti i poeziji) zapovest koja nakraćima putem treba sve ljudi da doveđe u stanje onakve istovetnosti i harmonije kakvu srećemo na vojničkim grobljima. Svaka se individua pretvara u znaku, u krst, u jednodusni oblik.

Covek može svesno da se odreke većnosti, i u tome leže njegova ljudska snaga i njegov konstruktivizam. Nažalost, u svakidašnjem, malogradjanskom tavorenju, od obeda do obeda mi u sebi ne možemo da nadjemo dovoljno hrabrosti da se apsolutne ideje oslobođimo.

Slušam kako govori mlađi fanatici da je u tanjuru kupusa i podrigivanju posle jela, u segmentiranom tavorenju video skravljivanje apsolutne ideje. A ja, eto, mislim sasvim drukčije. Ja mislim da je teološko privržanje uz apsolutnu ideju, želja za većim životom, upravo tvorevina najdosadnijeg i najubistvenijeg klajnbirgerskog ritma socijalne organizacije. Jer, pogledajmo samo praktičnoj istini u oči — ko ide da linje, ko nosi u sebi onaj fanaticki, apsolutni žar za destrukciju uime apsolutnog konstruktivizma, ko spaljuje Heineove stihove? — Klajnbirger.

STA DA SE RADI KAD SE U BOGA PRESTANE VEROVATI

Odgovor na pitanje šta da se radi kad se izgubi vera u boga, uprkos činjenici da socijalna kooperacija ne dolazi čoveku kao na sreću, nego traži mnogo srca i radozalnosti prema tuđoj intimiti, bio je i ostao jedan: tražiti puteve ka drugim ljudima.

Postoji mizantropski ateizam, to je mislim najstašnija ideja na svetu. Nauče te da ne veruješ u boga pa ti onda kažu: ljudi su zverovi, zaziri od njih, svaki je latentni neprijatelj.

Medutim ono što savremeni svetski humanizam svojim pitomcima sa-

vetuje glasilo bi ovakvo: nauči se

da su svi ljudi potencijalno dobiti i idi kaj njima. Pritom znaj da su

to možda jedini uzajamni objekti u kosmosu, meduljudski odnos

zasniva se kod njih na načelu

produkcijske — jedan osmeħ radja

drugi osmeħ. Dva osmeħa radja

ju ċetiri osmeħa. Ćetiri osmeħa

radju ċeħsenaest osmeħa. Ova ge-

ometrijska progresija emocija i

daha vodi ka stvarnoj beskon-

nosti, jedinoj fizički i naučno mo-

gučnoj beskončnosti duha. A ne

ta dva meseca, ali je ipak do-

šao, iako u primitivnoj formi:

— treba da se predam zaboravi-

u i da u času užasa pevam trallala,

trallala.

Medutim, ti dugi časovi, kad

sam u detinjoi nebulozi prokli-

nja sveštenstvo što nema jače argumente u korist većnog života, kad sam zamisljao kako idem lično najvišem crkvenom velikostojniku da me snađom potražim.

Čovek je ukratko ukratko ukratko

ukratko ukratko ukratko ukratko

soluta, beskraj mrgnodog autori-razdvojno iše ruku pod ruku tativa među ljudima liči na pro valju. Beskraj ljudske uzajamnosti i osećajnosti liči na beskraj nostenepu raketu, jedan nivo dru- gom daje potisak.

Sve te ljudske stvari koje su sporne (jer mnogi ljudi ne dele moje misljenje) nagovestavaju da pred nama ne leži rešenje, nego da se radi o problemu. Tako je i čovekoljubivi ateizam jedan većiti problem duhovnog života. Problem je u tome što su mnogi ljudi opredmceni, alijenirani, zatupljeni i zažučeni. Šta ćemo sa ljudima koji po kafanama pričaju o testiranju ljudi? Šta ćemo sa ljudima koji su novinskim izvestajima o strasnom radu velikih naučnika ljudskog roda na pronalaženju eksploziva za živo spravljanju stotina hiljadu dece u trenu? Šta ćemo s ljudima koji radozna srca, svesni da ih više nikao neće moći uvrediti i obešćastiti ih, pričeljkuju da se bacu bombe na dečje bolnice, po rodilištu, majke po krevetima, dječake po skamijama, Šta ćemo sa tom istorijom, kad je svaki njen pedjal živo svedočanstvo protiv humanističkog ateizma, kad je svaka njena pobeda davalata za pravo jedino bogumilskoj veri koja se zasnilava na dihotomnom savezju djava i boga?

Ova vrsta fanatizma i teologije buja, kao gljiva na kiši, u vreme velikih opasnosti, njen je karakter izrazito dezafanživan. Lebovićevu zapanjujući i čudesno duševno saopštenje ideju o vrednosti apstiriranja od apsolutnog realizovanja ideje, pa makar ta ideja bila i „dobra“, ja sam dočekao kao antifanatički melem. Lebovićevu dramsku igru „Hiljada noć“ uspostavlja davno za- bašurenje i sakrivenu relaciju između Akcije i Čovekoljubija, i nagovestava da su putevi čovekoljubija donekle u raskorak sa putevima savremene civilizacije. Ko to ne bi poveroval! Treba se samo setiti da su evropske mašine za uništavanje ljudskih života označile trijumfalni pohod sa vremenem industrije, i skoro ne-

razdvojno iše ruku pod ruku

sa njim.

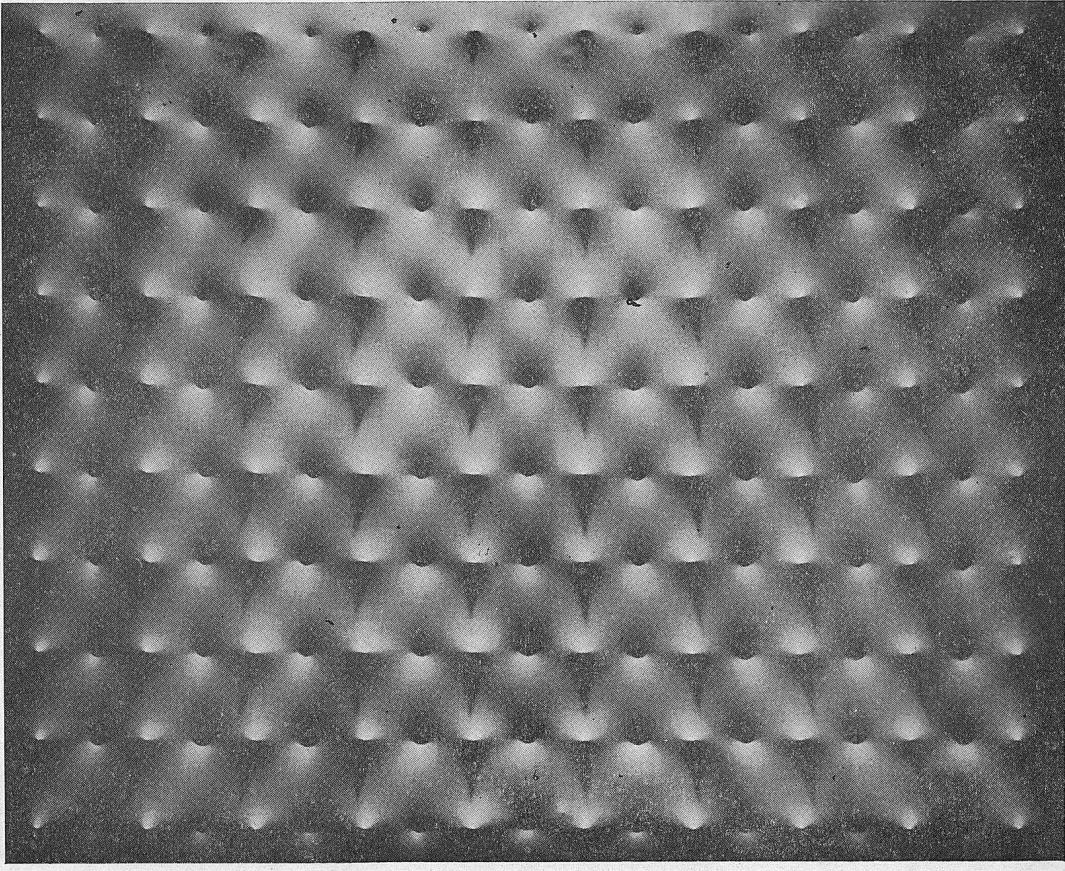
Ono što je bitno kad kritikuješmo „defanzivnu“ teologiju i apsolutne ideje, tiče se stepena sholastičnosti ideja. Samo se jednoj sholastičnoj ideji može dogoditi da u želji da ugusi ekonomsku presiju jedne društvene grupe, ovaj ponudi „pokrštavanje“ i slične humanističke lagarije. Na- ma kao da je čisto nasilje razumljivo od tragičnih farsi koje nam istorija pripredaje. Pa ipak, nema druge, niko se još dosad nije u istoriji čovečanstva deklarisao kao otvoreni mizantrop. Svi su manjeviše „čovekoljubivi“. Za to je važno ispitivati čistotu čovjekove konkretnosti taman onoliko koliko ispitujemo čistotu ne- skakovih ideja.

Sjedinjenje konkretnog huma- nizma s apstraktinom, to je ono što se upravo u naše vreme među milijardama ljudskih bića iščekuje, žudi i traži. Čovek koji furiozno i groznito ljuji može biti odličan monah i warmonger, ali je pitanje da li on time automatski postaje i puno realizovanog boga. Jer puna realizacija čovjekova, njegov put ka totalitetu nije nešto što se postiže vremen- skim forsiranim sukcesijom akcija. Kad se kaže: treba ispitati čistotu čovjekove konkretnosti, ne znači da treba pitati koliko je on dosledan, (tvrdoglav, monopsih- čan (jednopolan ili higijenitan), uporan (neurotik)). Treba se pita- mene u svetu i koliko je sprem- da mu služi a ne da glamov u- da- ra o zid.

A u toj tački, kad se radi o ritmu promene u svetu, počinju pri- vi i pravi moralni problemi na- ših dana, naše epohe, našeg str- moglavog brzog doba. Meni ozbiljan čovek kaže: ja poštujem to- ga umetnika, ali, on je u toku svog života menjao estetski stav! Očigledno je da se govori da je omenuti estetičar nemoralan i nečovečan. A hajd sad, ko će od- gottenuti u čemu je moralna ne-

enrico castellani

površina

doslednost a u čemu nemoralna nedoslednost? Pa ipak, ja mislim da postoje doista sigurni praktični pokazatelji do kojih možemo doći ako čovekovu konkretnost sa svim njenim ljudljivim menama podvrgnemo mikrooperaciji.

Taj teološko-etički problem je dan je od prvih zadataka naše spisateljskog posla. Jer protekle decenije donosi su bari tri grozne duha u životu, kad je celi uredjeni kosmos dolazio u stanje krajnje labilnosti. Pitanje je doista jasno: da li je čovek sačuvao integritet da što ga apriorno poseduje, ili je čovekov integritet totalno tranzitivna kategorija?

Pitanje dobra i zla zavisi od sustine čovekovog identiteta.

Pitanje strukture čovekove unutrašnje žice zavisi od osmeša lude. Ako je osmeš lude satkan od ljudskog bića, tad su parametri čovekove uživosti nesigurni sa strukturon fizičke vremena (t).

Vreme svojim tečenjem vodi u neminovnu dezorganizaciju svakog bića. I najbolji gospodin bog, kača slike apsoluta, predstavlja u sebi beskončani tok vremena. Ta obaveza boga da večno živi vezuju mu ruke i determinira ga krajnjom konsekvencom — dezorganizacijom i propadanjem.

Medutim, čovek kao biće koje ne živi večno, može da se oslobođi onog proletarijskog like na svojim plećima nosi g. bog. Čovek može da se izdiferencira od fizičke supstance vremena, i od proletarijskog apsolviraju u svojoj negaciji, koje je tako neminovno bačeno na svaku apsolutnu ideju.

Ne znam što ćemo, ali ako treba da biramo između čovekoljubivog ateizma i mizantropskog ateizma, ja se opredeljujem za onaj prvi. Pošto se ne samo religije nego iarelige na pukoj veri i opredeljivanju zasnivaju to je biram da verujem apsoluto ljudi. A kad tu veru prihvativam da znaci da gledajući u žućne kesice ogorčeni i omrzoljenih članova ljudskog roda moram uzdrati ovako: eto, nažalost, omaklo im se.

A putevi medjuljudske ljubavi su kao voda koja teče s planine, negde se u pesku utapa, negde se čak u dolinama i unatrag vraca, ali moru ipak stigni jednog dana.

I samu kad bih imao snage da podnesem teret ovakvog idealizma, mislim da bi ove moje reči posedovale punu dimenziju. A ovako, one stoje, reči kao reči, kao jedan pokušaj da se izraze neke čežnje savremenog čoveka, a od pokušaja do zbilje distanca je nemalenja.

ŠTA DA SE RADI KAD SE RUŽNO SANJA

Ono što je kod noćne more strašno jeste svest da jesu beskočan a da granice svoje beskočnosti ne poznajes. Najviša instanca kosmičke jeze je da osećaš dimenzije svog identiteta a da ga po poznaće, da osećaš svoju istinu a da je ne znaš.

Odgovor na pitanje kakav je smisao noćne more dobio sam tek negde skoro — o njoj brije ne dan savremeni smer psihanalize. Ali odgovor na pitanje šta treba da se radi kad strašan san usniš, dokonao sam delimično sam — treba odmah što intenzivnije i što značajke disati.

Možda će neki čitalac pomisliti da se sada izmotavam, ali zastav čovek nemu razloga da se izmotava sa iskustvima koja streči i u umetničkom delima. U komadu „Dnevnik Ane Frank“ Ana se budi usred noći i vrši. Ona dolazi u kontakt sa kosmičkom jezom. Jedna od najstrajnijih činjenica u vezi sa Goodrich-Hekettovim i Aninim delom tiče se ovog komparativnog zaključka: naime, nemacki moriteljski, konklagersko-rasni sistem bio je u krajnjoj liniji grozni od najviših vidova kosmičke jeze. Jer dok je kosmičku jezu strašnom učinila priručna otkrivanja istine, totalitarni režim sastojao se u uhištavanju najuzvišnje medju istinama, u uništavanju istine o vrednosti i lepoti egzistencije svakog ljudskog bića. Kosmičke jeze oslobodili bismo se kad saznamo puni opseg sopstvenog identiteta,

a jeze koju je nemacki industrijalistički operativizam u nas uneo ne samo da se nećemo oslobiti nego upravljati sva dela totalitarnih duhova, nego ćemo se još više zgroziti.

Tako je ideoška fiksacija na spekulativni apsolut rasne akcije onoga koji žrtvuje krv i otuda stice prava, dovele svet ideju na primijetnu nivo od onoga nivoa do kog ga u snu dovodi gola atomsk struktura vegetativnog spoznajnog aparata.

ZAŠTO SE NE TREBA BOJATI LUDILA

Šta će me spraći da ne poludim? — Ovo pitanje danas za mene nije toliko više važno. Ali, kad sam imao 21 godinu! Tada sam bukvalno bio lud od straha da ne poludim! Primestio sam docnije da skoro i ne postoji zabeleženo nigde što je to nas sprečava da poludim, i šta je to što nas tera u ludilo.

U to vreme dešavalo mi se da čim pročitam negde reč ludost od strave bacam novinu ili knjigu od sebe, i danima ne smem u nju da pogledam.

Imao sam jake migrene. Mislio sam da je to već pola puta ka ljestvi. Citaо sam psihijatrijsku objašnjenja. Ona su bila delimično utešna: ako ste neurotičar sva je prilika da nećete poludeti nikada. A ako niste neurotičar, poludete.

Medutim, ova uteha koju sam pročitao u novinama nije me oslobodila straha. Jer, meni nije bila potrebna uteha — bolje biti neurotičar doveka nego ludak dva dana. Stavši, ovo klobno proravnstvo prirodnog psihijatra kojim on kazuje: nećete poludeti! poludete! još više me je uznenimirilo. Taj njegov apodiktički mehanički ton otkriva mi je da ludilo dolazi odjednom, silom nekog svetskog zakona, naučnog za kona, objektivnog zakona. Ja sam se osećao kao da je taj zakon razuma i nerazuma jedina mašina koja hukti bez naše volje, bez našeg upliva. I samo ako se desi da u magli nabasamo na gladne ratre te mašine ona može da nam ščepa ruku, da nas proguta. Kao vul u busini stoji ludilo i vreba na nas.

I to je ono što me je učasavalo. A tek ono pitanje: da li će čovek, ako jednom poludi ikada može stvarno da ozdravi? A bezbroj drugih stresnji! I svim tim strepnjama smisao je bio jedan jedini: ako poludim, a neću to moći da sprečim, izgubljen sam doveka, a to je isto kao da sam umro.

Sad posle toliko vremena mogu da kažem da ovo moje verovanje da je čovek koji doživijevi duševni poremećaj ravan mrtvacu, verna slika onih predrasuda o duševnoj bolesti koje caruju našim socijalnim tračem, našim predagoškim neznanjem, našim nehumanističkim parcializmom. U nas se prema čoveku koji ima emocionalne tegobe odnose kao prema mrtvacu ili razbojiniku, kao prema nemoralnom ili neinteligentnom. Ne znam kako stvari sada stoje, ali kada sam ja bio dete čitavе horde mladih članova društva jurile su za juridivima i emocionalno distribuiranima i araulakima za njima: „Ludi-Mita! Lidi-Rada! Luda-Mara! Ludi-Kosta!“

U nas čak postoji izreka koja se upućuje svima koji odstupaju od norme: „Nemoj to raditi, baćačedu grudve za tobom.“ I dok kao deca jurimo da onima koji odstupaju od norme, linčerski sladostrasti, mi kao i svi linčeri ovog sveta i ne pomislimo da je agresija, koju usmeravamo prema onome koji odstupa od norme, kao bumerang doleće na našu kosu i u nama učvršćuje strah od nemoralnosti, a nama učvršćuje unutrašnju pokornost velikom zakonom i normi trača. Svi oni koji druge ogovaraju agresivno i prijava, osuđuju sebe na rigorozno pridržavanje tračarskih normi.

Tako tračeri koji se raduju tu dijelu nesreći ne smeju da postanu nesrećni! Jer teško njima ako se unesreće, poješće ih njihova sopstvena mržnja prema nesrećima. Izješće sami sebe. Ova naoko bezazleni i anegdotalna opaska ume je u prošlosti da dostigne mon stručne razmere. Treba se samo

setiti inkvizitora koje je ubila inkvizicija. Njih je u istoriji bivalo.

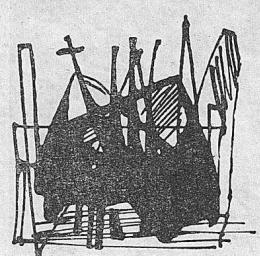
Medutim, od Duška Makavejeva sam saznao definitivan odgovor na pitanje što nas sprečava da ne poludimo.

Da bismo pravili odgovor shvatili neophodno je da shvatimo da mehanizam duševnog poremećaja nije nikakva mašina u nama, nikakav vampir u nama, nego je on rezultat naše volje, našeg upliva, naših želja, snova, pa čak možda i naših namera. Da li sam nas time utesio? Zar nećemo unestu od nepoznate sile početi da se bojimo samih sebe?

Medutim, čovek sebe samog ne treba da se boji. To je stvar izvan granica dokaza. Dovoljno je da nas obavestim da onaj iracionalni, kompluzivni agens u nama koji bi mogao da nas zastraši do lazi u času našeg potičivanja opštijim ritmovima epoha i objekata. Prema tome, daleko manje treba da se bojimo alienacije kad se u nas na malo useli, nego ona da je u svoj grandioznoj razstasti nad okeanima i kontinentima. Jer na njenu istezanje u sebi možemo uticati, a kad je van nas, ko za možemo li u i koliko meri.

A što se tiče tegoba i bolova koje emocionalna devijacija donosi sa sobom, stvari stoje ovako, prema slobodno interpretiranim rečima D. Makavejeva: čovek neće poludeti da bi se povrgao i otežao život. Jer čovek biće koje prirodno trazi svaku ma i najmanju šansu da sebe usreći. Ako se ipak desi da je čovek izgubio kontakt sa realnošću, tad je sigurno da je posredi njegov intuitivni izbor. Od dva zla na bira manje.

Tako se je razrešio ovaj problem. Prvично Šta moramo znati o tome, da čovek koji je izgubio jasnu percepciju sveta nikako ne smrebiti smatrat nekakvim kvalitativno novim bićem. Nije se taj čovek ni preselio u drugi transendenčni svet, ni u drugu kategoriju iskustva, niti je postao DRUGA ličnost. Samo zakleti ili potajni idealisti vide razliku između jučerašnjeg i današnjeg čoveka, između tela i duše u petak i tela i duše u subotu. Samo takvi nominalistički idealisti bili su u stanju da dugom upotrebotom podele lude na ludake i na „pamećne“. Ova je priča beskrjuna, jer istina je da iskustva emocionalno uzmernijenih (normalnih) nisu identična. Medutim, dinamika Šta je

vota je takva da se različita iskustva u jednom ljudskom biću dijalektički smenjuju, objedinjavaju i komplementiraju.

Iako sam je igde u oblasti duha i kulture neophodan dijalektički materijalizam, on nam je kao vazduh potreban u oblasti raspravljanja o zdravlju i ludosti. Jer samo to učenje može nam saopštiti da ljudi ne samo da ne ostaju doveka poremećeni ako ih jednom zadesi emocionalni nemir, nego se štaviše, obogaćeni iskustvima hladnoće i egoizma, širovotaraju prema ljudskoj topolini i altrizmu.

Pokojni Carl Gustav Jung govorio je da je ludilo maltene škola čovečnosti.

Ne mislim da time nagovestim neku morbidnu spekulaciju, hoću da kažem da potrazi za sopstvenim identitetom moramo učiti uvek i iznova jednu istinu: čoveka sačinjavaju sve njegova dolesti u prostoru i vremenu, on nije neka shema iz tamo neke apsolutne ideje.

Raša POPOV

GRUDVA PEPELA

Dugo nosiš vatru u svojim ustima.

Dugo je sakrivaš.

Iza koštane ograde zuba.

Belim risom usana je stiskaš.

Znaš, niko ne sme da oseti

dim iz tvogih ustata.

Sećas se, vrane ubijaju belu vranu.

Zato zaključavaš svoja usta.

I bacaš ključ.

Ipak ponekad osetiš reč u ustima.

Šuplja ti glavu od nje odjekuje.

Onda počneš da tražiš ključ svojih usta.

Dugo ga tražiš.

Ako ga nađeš otključaš lišaj svojih usta.

Zatim tražiš jezik.

Ali jezika nema.

Zatim hoćeš da iskažeš reč.

Ali twoja usta su puna pepela.

I umesto reći se skotrlja

grudva pepela među čad

u twoje grlo.

Zato odbacuješ zardali ključ.

Zatim sebi napraviš novi jezik od zemlje.

Jezik, koji govori reči iz zemlje.

RIBE

Zakopao sam svoju glavu.

Na usamljeno mesto duboko u trulo lišće.

Hteo sam da izraste s proleća

zeleno rastinje kroz uši

i usta.

Zakopao sam je duboko

i zasejao sue tragove do nje

otrovnim zmijskim glavama.

Bojao sam se lisica, koje dolaze noću

i iskopavaju sva semena,

posejana za proleć.

Zatim sam stražario duge noći

i ubijao meke radoznaće njuške

koje se nisu bojale zmijskog otrova.

Zatim sam otkopao svoju glavu.

(Noći su duge a lisice su lukave.)

Sad tražim duboku i tihu jamu

da je bacim u nju.

(S proleća će iz nje izrasti božuri.)

Ipak se bojim riba

i njihovih okruglih usta, koja proždiru sporo

i koja proždiru sve.

O ribe. Proklete ribe.

Proklete lopovske njuške,

koje kradete moje tragove.

GOTSKI PROZORI

3

Bele ruke na nebū.

Bele noge na kamenu.

Bele svetice u visokim prozorima.

Svetice u crvenoj svetlosti.

Telo, zavijeno u crveni veo.

Ja sam mramorni anđeo.

Andeo bez vere.

Bele noge.

Bele ruke.

Telo, zavijeno u sivo platno.

Andeo, koji ljubi svetice.

Svetice se svlače u prozorima.

Sunce gleda kroz njihove hrbate.

Žuto. Crveno.

Polako se svlače svetice.

Njihova tela isparavaju u dim.

Ostaju samo ruke.

Ostaju samo noge.

Znak na modrom nebu.

Samota na belom kamenu.

Crni krst, koji se raspada

u starim očima katedrale.

Dane ZAJC